

Sygn. akt I CZ 62/14

..

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSA Elżbieta Fijałkowska

w sprawie z powództwa A.-P. A.K. spółki jawnej w W.

przeciwko J. Ż. i L. Ż.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 października 2014 r.,

zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 lutego 2014 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powód dochodził od dwóch pozwanych zapłaty sumy wekslowej. Sąd Okręgowy wydał nakaz zapłaty tej sumy, a po wniesieniu przez pozwanych zarzutów, utrzymał zaskarżony nakaz w mocy. Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwani wystawili weksel in blanco i wręczyli go niewystępującemu w sporze M. K. dla zabezpieczenia udzielonej im pożyczki. W umowie pożyczki ujawniono także treść deklaracji wekslowej. M. K. (remitent) uzupełnił weksel in blanco i zbył go przez indos obecnemu powodowi w dniu 28 lipca 2010 r. Weksel wypełniono na sumę 14 mln zł. W dniu 9 sierpnia 2010 r. dokonano protestu tego weksla i powód wezwał pozwanych do zapłaty sumy wekslowej.

W ocenie Sądu Okręgowego, skoro weksel został wypełniony przed dokonaniem indosu przez remitenta (pożyczkodawcę) i powód nabył weksel już uzupełniony, to pozwani (pożyczkobiorcy) nie mogli wobec powoda bronić się zarzutami wynikającymi ze stosunku podstawowego, tj. ze stosunku pożyczki. Nie podnosili zarzutów nieważności zobowiązania wekslowego, ani zarzutów wynikających z art. 17 prawa wekslowego. Nie przedstawili nawet deklaracji wekslowej i nie zachowali dla siebie kopii umowy. Ponadto wywody i twierdzenia podnoszone po złożonych przez pozwanych zarzutach od nakazu zapłaty należało uznać za spóźnione.

Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.). Wyrok ten zapadł w wyniku złożenia apelacji przez pozwanych. Zdaniem Sądu drugiej instancji, ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego jest pobieżna i niepełna. Wskazując na nieliczne elementy stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny uznał, że powód (indosatariusz wekslowy) miał świadomość nabycia od M. K. (remitenta) weksla, który był niezupełny w chwili wystawiania go przez pozwanych. Sąd Okręgowy błędnie poprzestał na ogólnej konstatacji, że po skutecznym indosie weksla pozwani nie mogli wobec powoda bronić się zarzutami ze stosunku podstawowego (tzw. zarzutami subiektywnymi). Tymczasem podniesienie takich zarzutów (w tym zarzutu uzupełnienia weksla in blanco niezgodnie

z porozumieniem wekslowym) zachodzi wówczas, gdy posiadacz działał w złej wierze. Zaniechanie przez Sąd Okręgowy zbadania tego, czy powód nabył weksel w dobrej lub złej wierze powodowało „faktyczne nierozpoznanie (...) istoty sprawy, bowiem pomijało kluczowe merytoryczne zarzuty pozwanych” (s. 10 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

W zażaleniu strony powodowej podnoszono zarzuty naruszenia m.in. art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i w zw. z art. 378 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika to, że Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego w związku z nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.).

Nie można jednak zgodzić się z taką oceną Sądu drugiej instancji.

W rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy sprawie wekslowej chodziło o zasadność zgłoszonego przez stronę powodową (nabywcy weksla własnego przez indos) wobec pozwanych wystawców weksla. W sprawie ustalono skuteczność indosu, dokonanie indosu po uzupełnieniu weksla przez remitenta (pożyczkodawcę), a pozwani nie podnosili zarzutu nieważności zobowiązania wekslowego (nieważności weksla). Pojawił się natomiast problem, czy w związku z podjętym przez pozwanych wystawców sposobem obrony prawnej w postępowaniu nakazowym i następnie po otrzymaniu nakazu zapłaty w mocy istniały podstawy do przyjęcia skutecznego podniesienia przez pozwanych zarzutów ze stosunku podstawowego (tj. ze stosunku pożyczki) w związku z ewentualnym, nielojalnym zachowaniem się obecnego wierzyciela wekslowego nabywającego prawa z weksla w wyniku indosu. Powołując się na prekluzję dowodową (art. 493 k.p.c.), twierdzenia i dowody pozwanych, Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwani nie wykazali tego, że powód nabył weksel, działając świadomie na szkodę dłużników (art. 17 prawa wekslowego; s. 5, 6 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Oznacza to, że doszło jednak do rozpoznania istoty sprawy wekslowej zgodnie z jej charakterem i odpowiednim rozkładem ciężaru dowodu (art. 6 k.c.). Sąd Okręgowy wyjaśnił też to, dlaczego nie było podstaw procesowych

do badania tego, czy nabycie przez powoda weksla przez indos nastąpiło w złej wierze.

Jeżeli Sąd Apelacyjny uznał, że we wspomnianym zakresie zgromadzony materiał dowodowy powinien być jednak "wnikliwie oceniony", a „ocena dowodów przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie jest przekonywająca”, to powinien samodzielnie dokonać takich właśnie ustaleń i ocen jako sąd meriti (art. 382 k.p.c.). Nie było też procesowych przeszkód przeprowadzenia dowodu z urzędu (art. 232 k.p.c.). Jak wynika z treści apelacji pozwanych wystawców weksla, nie podnoszono w niej kwestii konsekwencji procesowych niewyegzekwowania przez Sąd pierwszej instancji zarządzenia o zobowiązaniu pożyczkodawcy do złożenia tekstu umowy pożyczki (s. 380 i n. akt sprawy). Tekst ten zresztą znajduje się obecnie w aktach sprawy (k. 462).

W tej sytuacji Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.